

BOJE O ĐUKELKSKÝ PRŮSMYK

ZÁŘÍ
1944

Od září roku 1944 probíhaly boje o Dukelský průsmyk. V této bitvě projevila drtivá většina našich vojáků bezmeznou statečnost a odhodlání. Nicméně podle Karla Richtera (2017) i zde došlo na samém počátku válečných událostí k případu vypuknutí paniky, která však byla za pomoci velmi tvrdých opatření nakonec zastavena, než by přešla ve zcela nevídanou vojenskou tragédii velkého rozsahu.

9.9.1944

Dne 9. září 1944 u obce Machnówka na polské straně Dukelského průsmyku nedaleko města Krosno. Postupující 3. čs. brigáda spolu se sovětskými týlovými částmi přímo vpochodovala do první linie německé obrany, kdy o její existenci neměla ani poněti. Během chvíle se z toho stala doslova krvavá jatka, která neměla dosud při nasazení našich vojsk na východní frontě obdoby. Vojáci bez zkušeností, kteří se rekrutovali zejména z řad Volyňských Čechů, propadli panice. (Čvančara 2020)

Smršť palby nepřítele byla vražedná. Ze všech stran dopadaly šrapnely. Byl to doslova křest ohněm, ale takový, který nikdo neplánoval a nebyl na něj připraven. Došlo k davové psychóze a následně k panickému úprku vojáků méně zkušených a zároveň pološilných strachy. Disciplinovaný odpor začali klást pouze ti více zkušenější z dřívějších bojů a také část našeho dělostřelectva, které vedlo přímou palbu na německé tanky. Prchající vojáci, kteří propadli panice, zahazovali zbraně a torny. Někteří důstojníci běhali kolem vojáků, snažili se je zorganizovat, řvali a stříleli do vzduchu. Nejdříve nad jejich hlavy, a pak i několika dávkami do nich. Teprve pak se zdemoralizovaní vojáci zastavili a vytvořila se konečně provizorní obrana. (Čvančara 2020)

PANIKA VERSUS VOJENSKÉ NASAŽENÍ A KAŽDODENNÍ ŽIVOT

Panika je nepochybně fenoménem, který má ve vojenském prostředí pevně danou negativní konotaci. Pokud se někdo zabývá vojenskou historií, jistě si při svém zájmu velmi rychle povšimne, s jakou obavou a opatrností se právě o panice vyjadřují vojevůdci již od samotného úsvitu dějin. Panika může zcela zhatit (a také se tak bezpočetněkrát stalo) plány vojevůdců a jejich štábů na vojenský úspěch. I výborně fungující válečný stroj není proti panice vždy odolný. Důvod je vcelku prozaický. Armády jsou tvořeny lidmi a lidé nejsou stroje. Lidé mají emoce a vcelku složitý systém vnitřního prožívání, který bytostně ovlivňuje také jejich chování. Jednoduše řečeno: Pokud je základní emocí v dané chvíli strach, který není regulován a zároveň je živen například chaosem a nedostatkem informací, může se silné prožívání strachu projevit v širším prostředí kolektivu jako panické chování, kdy vojáci místo toho, aby bojovali a drželi se naučených dovedností a vydaných rozkazů, odhazují zbraně a dávají se na útěk.

Davová panika se nevyskytuje jenom ve válečných konfliktech. Známe ji z kulturních akcí, hromadných nehod nebo v poslední době z pandemie koronaviru. Na vlastní kůži ji může zažít každý z nás, i když si myslíme, že jsme velmi odolní a zvládáme spoustu náročných situací. Vzniká totiž spontánně, její vývoj se těžko předjímá a záleží na lidech, jak rychle se bude šířit. Jedinci nebo i celé jednotky a skupiny mohou utíkat nejen před reálným, ale také domnělým nebezpečím. To na sebe stáhne takovou pozornost, že ztrácíme schopnost myslet, kontrolovat svoje chování a jednáme tak, jak bychom se jinak nikdy nechovali. Panika s sebou nese riziko zranění nebo ztrát na životech, ke kterým by nemuselo docházet. V armádě proto vybíráme silné velitele, kteří jsou schopni se svými jednotkami pracovat, motivovat je a případnému vzniku nepředvídaných situací zabránit.

Zdroj:

Richter, Karel: Apokalypsa v Karpatech, Jota, Praha, 2017.

Historik vyvrací mýty o Generálu Ludvíku Svobodovi (Rozhovor s historikem ÚSTR Jaroslavem Čvančarou), publikováno 31.7. 2020,

www.cerstvezpravy.cz

www.vhu.cz

www.army.cz